

Ing. Klínovský - udáva, že práve na tejto veci kurzovej rozbijajú sa všetky dosavadné návrhy, smerujúce k exportu v spojitosti so židovskou emigráciou a udáva, že sa dosiaľ žiadny neuskutočnil.

Ing. Klínovský – poznamenáva ďalej, že anglická spoločnosť, ktorá sa v návrhu uvádza, dosiaľ nejestvuje a preto nie je na druhej strane žiaden faktor a kontrahent.

Statkár Gross – uvádza, že každá pôžička musí byť anglickým parlamentom schválená.

Ďalej ing. Klínovský – poznamenáva, že za 350 K nemôže sa nič vyvieť, nieto za 400 K za 1 L.

Na dotaz preds. ing. Krivososa – či komisia súhlasí, aby bol navrhovateľ pozvaný hneď do schôdze, bol potom navrhovateľ Pavel Fritsch po súhlase komisie na schôdzu pozvaný, ktorý sa tam dostavil a na výzvu predsedovu predniesol svoj návrh a plán ústne.

Na konci poznamenáva, že tento týždeň bol prijatý p. št. ministrom Sidorom, ktorému plán predniesol a ktorý mu údajne sdělil, že akonáhle by návrh schválil hospodársky komitét ministrov, zdelí k nemu svoje stanovisko. Ide teda o to, aby slovenská vláda dala navrhovateľovi prehlásenie, že je v zásade ochotná na tomto podklade jednat', po čom by navrhovateľ doniesol podobné prehlásenie anglickej vlády, resp. anglickej skupiny, ktorá by plán prevádzala.

Riaditeľ Maxoň – potom rozoberal návrh na konkrétnych príkladoch a po dlhšej debata bol navrhovateľ požiadaný, aby vyčkal usnesenie komisie, ktoré bude ešte dnes vynesené.

V neprítomnosti navrhovateľa potom riad. Maxoň informuje dôverne členov komisie o určitých pochybnostiach voči osobe navrhovateľovej a navrhuje, aby sa komisia nasledovne usniesla:

1. pretože slovenská exportná komisa má voči osobe navrhovateľa určité výhrady, doporučuje, aby bola táto osoba najprv zistená;

2. aby slovenská vláda alebo niektorý jej člen vstúpil do tejto veci len vtedy, keď budú predložené písomné propozície toho, kto má finančnú transakciu prevádzať na strane zahraničnej. Komisia je toho názoru, že vláda slovenská nemôže vyjednávať cestou sprostredkovateľa a dávať popred prehlásenia spoločnosti neznámej a prípadne ešte aj nejestvujúcej, ba naopak má právo žiadať, aby konkrétne propozície a prehlásenia boli vláde so strany žiadateľa predložené.

Návrh bol komisiou jednohlasne schválený a preds. ing. Krivos vyhlásil ho za usnesenie komisie.

Mezitým sa vzdialil ing. Klínovský s prehlásením, že podá sám na najbližšej schôdzi návrh na založenie exportnej spoločnosti, ktorá by všetky

tieto návrhy a hlavne návrhy na speňaženie poľnohospodárskych výrobkov v súvislosti s emigráciou konkrétne prevádzala.

Po kratšej debata potom predseda zakľúčil zasadnutie.

D. a. h.

Zapísal: K. M. Smolek, v. r. gen. tajomník

SNA, fond MH, kartón 32, Prez – P – 1220.

Dokument 58

Návrh Pavla Fritscha na „riešenie“ židovskej otázky. Návrh bol prejednávaný na zasadnutí Slovenskej exportnej komisie 3. 3. 1939.

Sl. Ministerstvo Hospodárstva !

Odvolávam sa na dnešný rozhovor s pánom generálnym tajomníkom Smolekom a dovoľujem si svoj prednes predostreť tu písomne a stručne:

Vychádzame zo nespornej skutočnosti, že pre obrodenie hospodárstva na Slovensku, je najprv a hlavne treba obstarat' čo najviac zemedelskej pôdy pre slovenský národ.

Pri vyriešení židovskej otázky na Slovensku, je táto okolnosť hlavným faktorom, nakoľko prenesením zemedelskej pôdy v rukách židovských sa nachádzajúcej do rúk slovenských, je hlavný bod tejto otázky vyriešený, lebo zatiaľ je táto časť hospodárstva tá, ktorá môže bez predbežného vyškolenia poskytnúť ihneď existenciu istému počtu rodín.

Aby ale ostatné hospodárstvo Slovenskej Krajiny již jestvujúce a ešte založiť sa majúce neutrpelo škodu, nie je radno, toto prenesení zemedelskej pôdy z rúk židovských do rúk Slovákov previesť vnútenými prostriedkami, pokiaľ, dokiaľ nebolo zistené, že toto nemožno docieľiť na podklade obapolnej dohody.

Pri tomto prevedení ale musí sa brať ohľad aj nato, že Slovenská Krajina nemá toho času prostriedkov k vykúpeniu týchto pozemkov a jednotliví uchádzači budú mať pravdepodobne len provozovací kapitál a tak k získaniu podstaty budú potrebovať dlhodobý a lacný úver.

Na základe predbežných jednaní, vedených jednak v kruhoch židovských a jednak s osobami z kruhov činovníkov ve veci vyst'ahovaleckých pre Palestínu a Anglií môžem prehlásiť, že tento mnou navrhovaný ďalší plán môže v zásade bez prekážok byť úspešne prejednaný a pozitívnym výsledkom skončený, akonáhle vláda Slovenskej Krajiny prehlási na tento návrh v zásade, že zo stanoviska vlády a s ohľadom na zásadnú intenciu pri vyriešení židovskej otázky môže sa o veci jednať v rámci tohoto návrhu a v zásade možno docieľiť priaznivého vybavenia.

Návrh tento znie:

1./ Zo slovenských kruhov bude ustavená inštitúcia, ktorá bude určená k tomu, aby previedla vykúpenie zemedelských pozemkov z rúk židovských, ktorá tieto pozemky prevezme a nimi disponovať bude.

2./ Táto inštitúcia sa dohodne s majiteľmi týchto poľnohospodárstiev na cene vykúpených objektov na podklade plnej dennej kúpnej ceny podstat. Pri prevedení výplaty bude táto kúpna cena prepočítaná z hodnoty K čsl. na hodnotu anglických libier v pomere 400 K : 1 L.

3./ Takto sa vyskytujúca čiastka v L bude predávateľovi vyplatená v Londýne alebo v Tel-Avive, podľa dohody bez akýchkoľvek srážok. Predávateľ musí objekt predať úplne bez bremien.

4./ Predávateľ môže obdržať aj zálohu vo výške 20% predajnej hodnoty objektu, ale v K čsl., ostatok ale môže mu byť vyplatený iba v Londýne alebo v Tel Avivu, akonáhle opustil Republiku s všetkými príslušníkmi svojej rodiny, ktorí s ním žili vo spoločnej domácnosti 6. X. 1938.

4./⁷⁸ Nakoľko hodnota odkúpených pozemkov robí viac ako 1.000 L resp., že takáto výššia čiastka má byť predávateľovi v cudzine preplatená, nemá predávateľ ako vyst'ahovalec nárok na prídel valút z vyst'ahovaleckého fondu z angl. pôžičky⁷⁹. Pri výkupnej cene pod 1.000 L však áno, ale tak, že celá suma nesmie robiť viac ako L 1000.-

5./ Nákup vyst'ahovaleckých lístkov atď. bude povolený zvlášť.

6./ Preplatenie resp. odovzdanie poukazu na protihodnotu pozemkov sa stáva súčasne s podpisom smluvy a odovzdaním objektu bez bremien do držby nového nabyvateľa. Smluva nabýva konečnú platnosť súčasne s vyplatením kúpnej ceny v mieste splatnosti, kde vyst'ahovalec sa musí hlásiť v preklusívnej lehote.

7./ Pre ten prípad, že sa prevezme objekt zasiaty a tiež s inventárom, bude táto časť kúpy honorovaná podľa denných cien.

B./ 1./ Aby tieto nutné L boly k dispozícii, utvorí sa v Anglii spoločnosť, ktorá tento nutný obnos poskytne k dennému oficiálnemu kursu a tejto spoločnosti bude uvedený obnos, za podmienok nižšie stanovených vrátený.

2./ Podmienky môžu byť tieto:

a./ Anglická spoločnosť poskytne slovenskej organizácii len toľko L, koľko je treba ku skutočnému vyplateniu vyst'ahovalcom a dostane ich nazpät' bezúročne vo splátkach po 10% exportovaného tovaru, t.j. že pri preplatení tovaru z ČSR do Anglie alebo Palestiny exportovaného a tam prevzatého, bude sa vždy srážať z účtov 10% nominálnej hodnoty, ktorých bude používaná k splateniu tohoto dlhu.

⁷⁸ Pravdepodobne zlé číslovanie jednotlivých položiek.

⁷⁹ Pozri dok. 56.

b./ alebo spoločnosť poskytne Slovenskej Krajine toľko L, koľko robí hodnota vykúpených pozemkov v K čsl. prepočítaných úradným kursom na L a svolí k tomu, aby diferenciou vzniklou v prospech Slovenskej Krajiny v dôsledku rozdielneho kurzu /400: cca 160/, boli zaplatené účty za slovenský dovoz surovín alebo zbožia z Anglie alebo Palestíny importovaného. V tomto prípade budú až 60% vývozných účtov použité k splateniu tohoto dlhu.

c./ Každopádne stane sa zaplatenie takto kúpených pozemkov exportovaným tovarom a to hlavne tovarom vyrobeným z tuzemských surovín /drevo/ a prírodnými zjavy na Slovenské Krajine /liečebné byliny/.

C./ Nakoľko takto budú pozemky nakúpené za cca 1/3 ich skutočnej hodnoty, bude možno tiež predať prídelcom za 1/2 hodnoty. Na tento spôsob je možnosť získať pre prídelcov riadny bankový úver na plnú nákupnú cenu týchto pozemkov a inštitúcia, ktorá prevedie transakciu môže mať ihneď celý obnos k dispozícii pre takéto investície, ktoré umožní, aby vývoz bol plne využítkovaný.

D./ Pri tejto príležitosti je možnosť získať aj kapitál pre založenie priemyslu na Slovensku a to vo výške cca 2 milionov L z Anglie, po prípade cca 500 milionov K čsl. zo Švajčiarska. Tento kapitál, ktorý by tu pracoval, vylúčil by vôbec akúkoľvek ziskuchtivosť a vykázal by len 5% súročenie kapitálu a 5% ztrátovú rezervu. Celý zisk by takto pripadal výlučne zamestnancom, ktorí by boli zásadne len z radov Slovákov. Na začiatok bude ovšem treba pribrať cudzích odborných pracovných síl, nakoľko medzi Slovákami ešte nie je dost' vyškolených robotníkov a majstrov, neskoršie ale by sa to dopĺňovalo.

Tento podnik by mal na úkol, hlavne:

a./ zbudovať priemysel, ktorý by vyrábala hlavne z domácich surovín;

b./ zorganizovať sbieranie liečebných bylín a ich vývoz do Anglie a Palestíny;

c./ rozšíriť plochy tých liečebných bylín;

d./ zriadiť odbornú školu pre vyškolenie robotníkov a majstrov s nákladom 10 milionov K;

e./ previesť kutanie po minerálnom bohatstve Slovenska s nákladom 30 milionov K.

Podmienky budú stanovené spoločnou dohodou, treba ale poznamenať, že tu bude opäť nutná súčinnosť židov, lebo bude nutná stratová garancia, ktorú podľa dnešných pomerov možno získať len od židov.

Protislužbu za prevedenie celého tohoto plánu by bola v tom, že židovský zákon by neohrozil existenciu tu ostalých židov a umožní preverenie systematického vyst'ahovania židov za dobu 15 až 20 rokov, ovšem bez ohrozenia hospodárstva na Slovensku.

To by byly zásady, ktorými sa treba zaoberať pre uskutočnenie Slovenskej obrody a pri kľudnom vyriešení židovskej otázky bez násilí a bez škôd pre Slovensko.

Pripravil by som vec ako proponent na obidvoch miestach / v Anglii a u nájemcov, židovských poľnohospodárov/ akonáhle bude mi sdelené, že vláda Slovenskej Krajiny v zásade s týmto projektom súhlasí.

Dovoľujem si ešte poznamenať, že táto činnosť musí byť prevedená veľmi urýchlené, lebo tým by sa:

a./ zaistila existencia Slovákom,

b./ umožnilo zriadenie priemyslu na Slovensku, ktorý by zaistil zamestnanie tým, ktorým sa pôda nedostane a ostanú robotníkmi a úradníkmi,

c./ zaistil by sa aj podklad pre štátnu správu,

d./ vyriešila by sa židovská otázka, ktorá je veľmi súrna a od ktorej závisí rôzne hospodárske otázky.

Prosím preto, aby láskave sdelenie o súhlasu s týmto projektom, bolo mi doručené čo najskôr.

V Bratislave, dňa 14. februára 1939.

V hľbokej úcte:
(nečitateľný podpis)⁸⁰

SNA, fond MH, kartón 32, Prez - P - 1220

Dokument 59

Nedatovaný návrh zákona upravujúci pobyt Židov v ČSR.

Zákon, upravujúci pobytu židů v ČSR⁸¹.

§ 1.

Nařizuje sa povinná registrace všech židů na území ČSR v den vyhlášení tohoto zákona se nalézajících.

§ 2.

Registraci tuto provedou ve venkovských místech jeden zástupce okresního úřadu a jeden zástupce berní správy spolu s jedním zástupcem úřadu policejního sídelního města okresního úřadu.

§ 3.

⁸⁰ Návrh sa nerealizoval. Pozri dokument 57.

⁸¹ Ide o návrh zákona, pochádzajúci z obdobia II.Č-SR, ktorý nevošiel do platnosti. Návrh nemá žiadnu hlavičku, ani k nemu nie je priložený list, na základe ktorého by sa dal určiť pôvod dokumentu a upresniť doba jeho vzniku. Podľa datovania niektorých paragrafov k 1.1.1939 mohol by návrh pochádzať ešte z konca roku 1938.